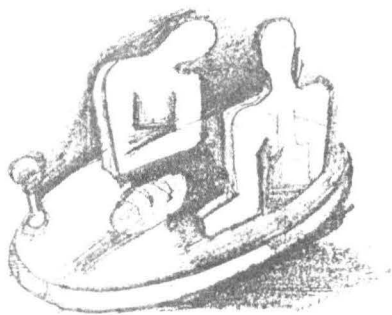

TEATRUL ȘI ECONOMIA DE PIAȚĂ

RÎNDURILE A-R PARTER - 70 LEI
 A-D BALCON
 RÎNDUL S PARTER - 60 LEI
 RÎNDURILE E-F BALCON - 60 LEI
 RÎNDURILE G-H BALCON - 40 LEI
 T.F.M. TARIF GENERAL - 50 LEI

D TEATRU, INGENUITATE ȘI DOMNUL

De doi ani și mai bine vorbim cu toții, neostoiți, despre economia de piață. Și tot vorbind, am trecut de la entuziasm la neliniște, de la neliniște la suspiciune, de la suspiciune la teamă (dacă nu și la respingere). La economia de piață n-am trecut încă, adevărat, dar nici nu am avut răgaz, ocupați fiind cu toții să vorbim despre ea.

Gîndul a bintuit și bintule tot mai stăruiților și prin teatre. E firesc, desigur. E chiar inevitabil. "Traducerea în viață" a intenției are însă - pină în prezent, cel puțin - căi cam incerte, cu poticneli, ocoluri și, teamă mi-e, ținte destul de încetoșate. Soluțiile la care s-a apelat vădesc, credem, ingenuitate, ca să nu spunem nepricepere în ale economiei de piață. Ce s-a făcut, concret pină acum?

Trăgîndu-se cu ochiul în jur, s-au adoptat modele extra-teatrale. De mică anvergură și destul de ... artizanale. Cîțiva dintre actori (unii dintre ei artiști autentici) pot fi înfîniți în spectacole de bar, în programele unor restaurante recent deschise, cu "prestații" pe măsura "spațiului de joc", desigur. Numere comice posibil a fi digerate între aperitiv și felul de rezistență. E un comerț (cu artă)

pe picior, un fel de dughenizare (cum sună un cuvînt la modă), care pină în cele din urmă seamănă cu mult pomenita vindere a forței de muncă de către proletarul ce nu avea de pierdut decît lanțurile. Cum e cu lanțurile nu știm, dar actorul (mai ales dacă este un artist autentic) are multe de pierdut în felul acesta. Nu vom avea ipocrizia să ne întrebăm ce-l îndeamnă pe x să joace printre cuțite și furculițe, nici de ce-o fi acceptînd Y, după o carieră mai mult decît stimabilă în teatru, să se alătore unor Frații Micșunică ori trio Tălețel pentru a bate țîrgurile între un înghițitor de flăcări și un fachir autodidact. Știm ce-l îndeamnă pe X, știm de ce acceptă Y. Același "rezon" pentru care cîțiva scriitori autentici editează (și) o publicație pornografică. Ne întrebăm, totuși, dacă merită. Sigur că într-o seară poți cîștiga atîta cît într-o lună în care ți-ai dat sufletul dubitînd între a fi sau a nu fi. Teamă mi-e însă că paharul de ceva pe care îl bei la "locul de muncă", după "spectacol" costă cam tot atît. Să fie, de fapt, o dovadă de ingenuitate din partea lor? Sau din partea mea?

Un alt model l-a furnizat teatrul dinainte de război, cu trupele particulare care "se umpleau de bani" din rețeta reprezentațiilor curente. Adevărul e că lucrurile nu stau chiar așa. Mai întîi că nu

se umpleau de bani ci, nu o dată, de datorii. Apoi, rețeta intra în calcul, dar în același calcul intrau și subvenții periodice (azi le-am spune sponsorizări) din partea unor Mecena, a unor fundații, a unor ministere. Dacă vom citi memoriile sau monografiile ale unor actori importanți, directori-patroni de companii teatrale, vom descoperi că Max Auschnitt avea adesea gesturi de sustinere a unei trupe, a unui spectacol; a valorilor teatrale în care avea încredere, nu ne îndolm. Despre domnul Coleus ori domnul Gepa Electro-Center n-am auzit (încă) asemenea lucruri. Doar din rețetă, așadar, e greu de supraviețuit. Și atunci? Și atunci, crezînd aurita legendă (sau crezînd, cum au învățat la școală, că orice legendă se construiește pe un simbul de adevăr), întreprinzătorii teatrali au ales un repertoriu "fără pretenții" și o manieră de interpretare "fără pretenții". Buni de scos din impas au fost socotîți a fi tot Labiche Feydeau & Comp., cărora li s-au mai adăugat cîteva nume (preferabil tot de dramaturgi francezi pentru că au ei, francezii, darul de a scoate hohote de rîs și din piatră seacă). Asta n-ar fi nimic, teatrul de bulevard își are rostul lui. Mai trist este că montările, stilul de interpretare arată uneori mult mai vechi, mai

SALA POLIVALENTA
prezintă
Vineri 3 aprilie 1992, orele 16 și 19.30

**SUPER GALA
MUZICII LAUTAREȘ**

**ABI LUNCA • ION ONO
VIJELIE • SORIN NECUNOSC
IOARA LINCAN • BOBI ROSK
ROȘIORU • GHEORGHIȚĂ ONO
BIBESCU • NICO SAPTE L
FINTINELE • FANE NEGR
ALEXANDRU • ION BO**

Artiști specifici cu trupe **MINI RO
NELU
STRAMA** **DRAGA OLTEANU-MA
NIKY COSTESCI**

Reclama: www.romania.ro

GEPA ELECTRO CENTER

ponosite decât textele și precis mult mai vulgare.

Publicul nu reacționează, totuși, pe măsura așteptărilor (ce să facem, aceiași actori l-au învățat, ani la rând, cu alt nivel de spectacol, infinit mai subtil). Și atunci se supralicitează.

Fără limită, fără rezerve, cu deznădejde, am fi tentați să spunem. În "Jaful de la miezul nopții" cine ar mai recunoaște, sub magma de ocheade, contorsionări și stop-cadre "comice" sub cascada stridentă de onomatopee ce fac textul ininteligibil pe Tamara Buciuceanu, desăvârșita interpretă a Vicăi din *Dimineața pierdută*? Sau ce poate avea comun interpretul din *Maeștrul și Margareta* cu dezlănțuirea de vulgaritate sufocantă din *Fazanul*? Doar numele de pe afiș: Dan Condurache. *Fazanul* nu e jucat de o trupă particulară, dar teatrele (încă) de stat se confruntă și ele cu problemele economiei de piață și iată că uneori actorii o iau chiar înaintea regizorilor și directorilor în bătălia pentru rețete. Nu e singurul exemplu posibil, nu e singurul teatru - sau actor - în această situație.

Să acceptăm că în acest fel publicul este atras în sală, că se vinde (cu preț bun) și ultimul bilet, că la casa teatrului se face coadă ca la carne cu o zi înaintea

unei noi liberalizări a prețului. Teatrele pot deveni în acest fel rentabile? Nu. Ba chiar putem spune "un nu hotărât". Nicăieri în lume cultura, arta nu pot trăi doar din veniturile produse de ele însele. Ideea rentabilizării instituțiilor de spectacole a avut-o și defuncta putere și știm foarte bine că, deși s-a ajuns și la fabricarea de sicrie în atelierele teatrelor, tot nu s-a rezolvat irezolvabilul.

Din fericire (îndrăznesc a spune "din fericire", nu "din păcate") publicul nu se complăce cine știe ce în această relație... de piață. Legea cererii și a ofertei ajunge a nu fi respectată tocmai din unghiul cererii. A coborî la nivelul publicului este nu numai periculos dar adesea ineficient. Eu cred (a mea să fie, pînă la urmă, ingenuitatea?) că pentru a fi la același nivel cu publicul trebuie nu să privești în jos ci drept înainte. E un public format în ani mulți de teatru adevărat, e publicul care se rărește după pauză la *Fazanul*, să spunem (e o remarcă nu o supoziție) dar care aplaudă minute în șir *Mincinosul* de la Odeon, care face coadă pentru *Visul unei nopți de vară* la "Bulandra" și ovaționează *Trilogia*. Spectatorii sînt și ei specializați, și a-i confunda pe aceia de la Național cu cei de la Polivalentă ține de un calcul greșit. De o anume ingenuitate în judecarea lucrurilor. Pier-

dem, dacă mizăm greșit. Pierdem și bani, nu numai stima. Mai întâi de toate, însă, pierdem un public de teatru (cît de greu se formează! Cît de lesne se pervertește!), transformîndu-l într-o masă (n-am zis turmă!) care rupe scaunele cînd se amuză și își bate vecinii cînd se înduioșează. "Frumoasele timpuri" ale Cenaclului Flacăra cu un public fanatizat care se dezmeticea din emoția artistică ori la urgență, ori la procuratură nu sînt afit de departe. Pericolul de care aminteam nu privește doar trupele particulare ci și trupele subvenționate. Toți încearcă - și e firesc, e necesar - să ajungă oameni noi la timpuri noi. Teatrul are, incontestabil, datorii față de societate. Și tocmai de aceea și societatea are datorii față de teatru. Ar trebui să nu le ignore nici unii nici ceilalți; să le onoreze și unii și ceilalți.

Care este, în mod concret, soluția? Ce ar fi de făcut, deci?

E limpede că dacă știam, nu mă mulțumeam să cîrtesc, să spun aia nu, aia nu. Și nu scriam un articol (pentru o revistă de teatru care-și sparge și ea, biata, capul cu aceleași probleme), ci un anunț la mica publicitate: "Vînd idei. Practic, ieftin, succesul asigurat". Și pătrundeam în trombă, pe cont propriu, în economia de piață.

CRISTINA DUMITRESCU